

El món de demà: Entre la fragmentació i la síntesi

Fa més de dos mil anys que el pensador legalista xinès **Mo-Ti** va reflexionar sobre un fet fonamental: “*On els estàndards són diferents, hi haurà conflicte: com unificar els valors del món?*”

Aquesta mateixa pregunta se la feia de manera semblant l'antic Secretari d'Estat **Henry Kissinger** a propòsit de l'emergència de la Xina. “*És possible una convivència pacífica amb dues grans potències?*”

És precisament el despertar del gegant asiàtic, unit al ràpid creixement d'altres economies emergents i a altres factors com la gran crisi financera de 2008, el que ha donat lloc a un nou escenari en la correlació de forces entre les grans potències. Si bé no sabem del tot com quedarà aquest nou entorn global, sí sabem que el pes dels països occidentals no és el que era i que la Xina cada cop més està en disposició de contrarestar el poder global exercit pels Estats Units en les últimes dues dècades.

4

Tractar d'analitzar com serà aquest nou entorn global és el tema de l'últim llibre del exministre Josep Piqué, *El mundo que viene* (Deusto, 2018). Piqué proposa un recorregut per aquest món convuls, divers, i embarcat en grans canvis econòmics, tecnològics i socials. El llibre guarda certes similituds en contingut i estructura amb el llibre *Orden Mundial* del mateix Kissinger (Debate). Tots dos textos ofereixen al lector una visió panoràmica de les claus geopolítiques de les grans potències en cadascuna de les principals regions d'influència del món. Tanmateix, els dos autors plantegen diferències substancials a l'hora d'adreçar la mateixa pregunta.

D'una banda, l'antic secretari d'Estat dibuixa un mosaic de civilitzacions que difícilment podrà trobar-se en un punt en comú i on s'anticipa un món sense un veritable ordre global, amb una potència hegemònica com el paper que ha desenvolupat els EUA després de la caiguda del Mur. Pel contrari, el món avança cap a un escenari fragmentat, que no necessàriament en conflicte, si potser més aïllament, multipolar, basat en potències regionals a cada àrea d'influència. Dos en destaquen principalment. La conca Pacífica, més convulsa, més jove, amb més creixement, però també potencialment més inestable, dominada per la Xina però amb l'existència d'un entorn de competència amb el Japó, o l'Índia com potències de segon ordre. D'altra banda tenim la conca de l'Atlàntic amb l'eix EUA-UE, més envellida, amb molta menys força demogràfica, però també més estable. Altres potències regionals poden ser Rússia, basculant la zona Eurasiàtica, amb

Vladímir Putin jugant bé les seves cartes en els darrers temps, o Iran a la zona de l'Orient Mitjà, l'autèntic polvorí de conflictes al món.

Piqué enriqueix aquesta visió amb una tesi de to una mica més optimista, assenyalant que el món estaria experimentant una convergència de valors, idees i creences entre el dominant i l'emergent en una mena de síntesi. Una *síntesi post-Occidental* en expressió del mateix autor, que marcaria el mar de fons en l'esfera geopolítica global.

Síntesi global

Per a Josep Piqué no estem en un escenari tradicional de canvi de guàrdia d'una potència dominant a una altre com quan, per exemple, fa un segle el Regne Unit va cedir la seva posició de domini a favor dels Estats Units, sinó més aviat davant un potencial escenari on les tensions antiliberals, per exemple, per part de països com la Xina, Rússia o Turquia, per posar només els exemples més rellevants, hauran d'enfrontar-se a l'enorme potència dels valors i idees que sustenten un ordre social liberal, base de l'enorme creixement, benestar i prosperitat experimentat per les nacions occidentals, primer, la resta de nacions, després. En aquest escenari s'evitaria el “*parany de Tucídides*”, aquesta situació de màxima tensió que es dona inevitablement quan coincideixen en espai i temps una potència emergent amb una decadent.

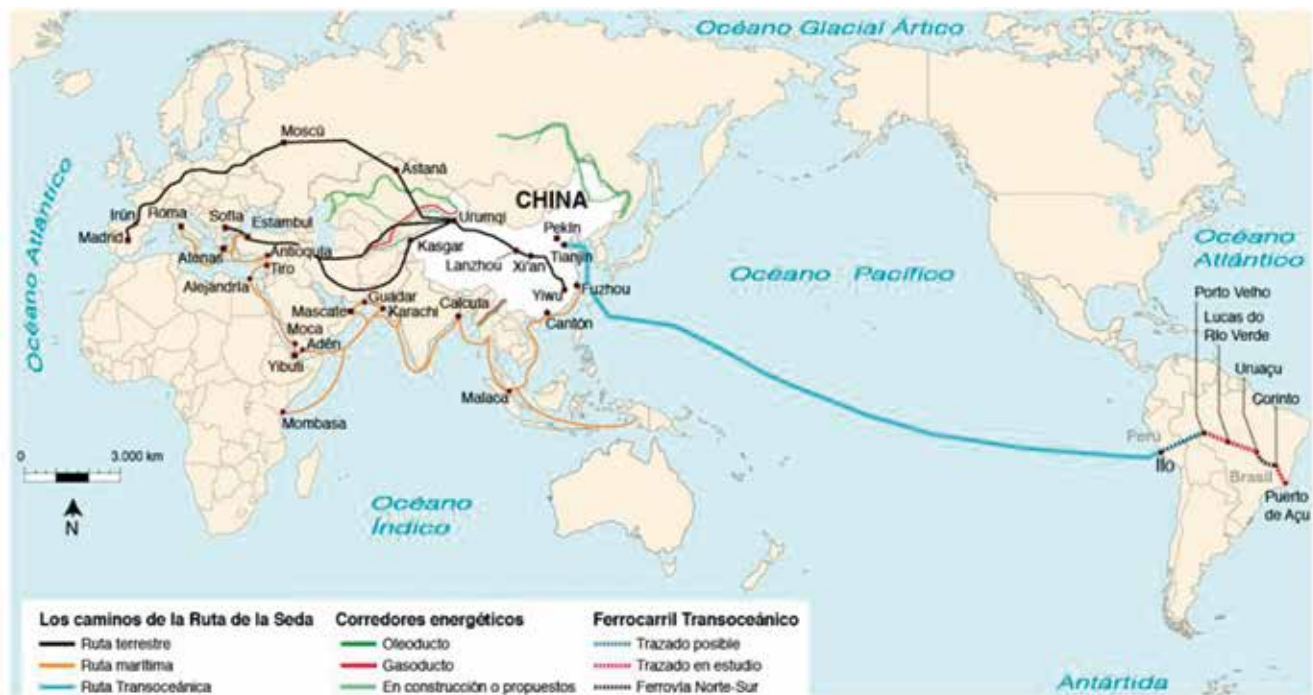
Aquesta visió optimista implica una sobreponderació en la importància de la globalització econòmica, i segurament una infravaloració del paper i importància que segueixen tenint els costums, valors e identitats en clau local –el nacionalisme, per exemple–, que serien greus obstacles aquest procés de síntesi proposat per l'exministre. Vegeu, per exemple, les dificultats que està experimentant la unió política a Europa, sense necessitat d'englobar altres continents, i les dificultats a què s'enfronta l'aliança Atlàntica malgrat que, en teoria, se sustenta sobre una base de valors comuns, o dins d'un mateix país amb l'aparició de nacionalismes identitaris.

Els nacionalismes no són l'únic obstacle. En un interessant llibre, *Las virtudes cotidianas*, del candidat a primer ministre i escriptor **Michael Ignatieff** precisament parla de com molts cops la moral de la gent corrent, que determina la dinàmica política en clau local, com abordem un cas de corrupció o l'elecció dels nostres líders, no és la mateixa el que fa que molts cops la imposició de solucions “*top-down*” molts cops siguin més un problema que una solució. De fet aquesta és sovint la dinàmica d'Europa on l'opinió dominant en vers a com construir més Europa passa necessàriament per

més uniformitat i harmonització. Si bé, en molts àmbits està clar que aquest pot ser el camí a seguir, es tracta novament d'un enfocament que planteja no pocs problemes si un observa els molt diversos perfils de risc, preferències i realitats culturals diferents que alberga la Unió Europea, i que en molts casos requereixen solucions a mida i en clau nacional.

Hi ha dos elements notables en el llibre de Piqué que val la pena destacar. Un és la importància creixent (de nou) de l'eix Euro-asiàtic, la Ruta de la Seda, el “*cor del món*” citant la traducció al meravellós llibre del mateix títol de **Peter Frankopan**, i també la importància que Piqué li dona, que Kissinger ignora, a tota la zona d'Amèrica llatina. En tots dos casos, hi ha grans oportunitats per a Espanya si sabem jugar bé les nostres cartes. En l'actual món global, cada cop més interconnectat i alhora divers, cal mantenir una visió panoràmica dels assumptes del món. El llibre d'en Piqué, també el de Kissinger o el de Frankopan, donen claus geogràfiques i històriques per comprendre una mica millor els assumptes que afecten la convivència humana i les dinàmiques que caracteritzen cadascun dels racons del nostre bonic, divers i molt complex planeta.

La ruta de la seda al segle XXI

Font: Xinhua, Wall Street Journal